

**Z hamíka bastlení a telegraf dělá HAMA (radioamatéra),
studium a stavba elektronických přístrojů dělá z HAMA vynálezce, badatele**

Pavel Šír, OK1AIY zemřel

Štěstí, že radioamatérská komunita má své „obry“, na jejichž ramenou stojí technický pokrok a duch bratrství. Jeden z těch největších nás právě opustil. S tichou bolestí v srdci a hlubokou úctou se loučíme s **Pavlem Šírem**, známým po celém světě pod volací značkou **OK1AIY**.

Pavel zemřel náhle v pátek **13. února 2025** ve věku **82 let**. Pro radioamatérskou veřejnost však Pavel OK1AIY nikdy nezůstane jen jménem na parte; zůstává legendou, „mikrovlnným guru“ a člověkem, který posouval hranice možného v amatérském vysílání.

Cesta k výšinám (GHz)

Pavel Šír byl rádioamatérem tělem i duší už od mládí. Ač začínal v době, kdy byl vrcholem techniky elektronkový přijímač, jeho zrak (a později i antény) se vždy upíral směrem nahoru – k milimetrovým vlnám a technologiím, které v té době hraničily se sci-fi. Zatímco většina operátorů se spokojila s pásmy 144 MHz nebo 432 MHz, Pavel se stal průkopníkem na pásmech, které většina z nás zná jen z učebnic: **10 GHz, 24 GHz, 47 GHz** a dokonce i neuvěřitelných **76 a 122 GHz**.

Milníky technického mistrovství

To, co dělalo Pavla výjimečným, nebyly jen zakoupené přístroje, ale jeho schopnost si je **vlastnoručně postavit**. V dobách, kdy neexistoval internet a specializované součástky se sháněly jen velmi těžko, Pavel dokázal v domácích podmínkách konstruovat mikrovlnné transvertory, vlnovody a paraboly s přesností hodináře.

- **Mistr mikrovlnných závodů:** Pavel byl pravidelným vítězem a předním účastníkem „Polních dnů“ a mikrovlnných contestů. Jeho značka OK1AIY byla v denících evropských radioamatérů zárukou spojení z náročné lokality a na extrémně vysokých frekvencích.

- **Průkopník pásma 47 GHz a výše:** Patřil mezi první v bývalém Československu, kteří úspěšně realizovali spojení na těchto exotických pásmech. Jeho prvenství v délce spojení (DX) na 47 GHz jsou zapsána v historii radioamatérství zlatým písmem.

- **Publikační činnost:** Svě znalosti si nenechával pro sebe. Desítky let přispíval do odborných časopisů jako *Radioamatér*, *Radiožurnál* nebo *AMA magazín*. Jeho schémata a návody pomohly celým generacím operátorů překonat strach z mikrovln.

Pavel Šír nás opustil náhle, ale zanechal za sebou stopu, kterou nepřekryje žádný šum. Byl to muž, který nás naučil, že i s malým výkonem a vlastní šikovností se dá „dovolat ke hvězdám“.

Rodině a blízkým vyjadřujeme hlubokou soustrast. Radioamatérská komunita ztrácí nejen špičkového odborníka, ale především dobrého přítele.

Pavle, děkujeme za všechno. Tvůj signál zůstává v našich srdcích.

<https://cq.sk/cs/ok1aiy-sk/>

Maker tábory

Máte doma budoucí objevitele? Startujeme nejdůležitější misi léta.

Startujeme nábor posádky na **akční makerské letní tábory!**

S reálnými nástroji a dovednostmi se děti v životě neztratí. **Trávit pasivně čas v digitálním světě může být prima, ale...** když vaše dítě sleduje, jak se z jeho digitálního návrhu tiskne skutečná věc, nebo umí obratně kouzlit s páječkou a vy najednou vidíte, že se už díky tomu v životě neztratí, jde o pocit, který nic nenahradí.

Hledáte smysluplné léto pro děti z 1.–5. třídy (6–11 let)? Aktuálně otevíráme 10+ nadupaných turnusů. Nečekejte, až se zaplní – nyní nakoupíte za historicky nejnižší ceny.

Věříme totiž tomu, že **technologie bývají super sluha, ale špatný pán.** Tedy dokud je neumíte pořádně ovládat. Proto u nás děti doslova zvedáme ze židlí a učíme je tvořit rukama. U nás tak neuslyšíte „nesahej na to“, ale spíš „pojd’ si vyzkoušet, jak to funguje!“ Netrávíme příliš času u monitorů, namísto toho digitální svět přeléváme do skutečného.

Děti se naučí ovládat 3D tiskárny či lasery, aktivovat roboty, nebo vezmou do ruky stavebnice a poctivé nářadí a symbolicky tak zjistí, že je vždy mnohem větší zábava hru naprogramovat a vyrobit, než ji jen pasivně hrát.

A co je nejdůležitější? **Vytváříme prostředí, kde se nikdo nebojí udělat chybu.** Protože právě nepovedený pokus je často začátkem toho nejlepšího vynálezu. Vaše děti si odnesou nejen vlastnoručně vyrobené projekty, ale hlavně **sebevědomí a partu kamarádů, se kterými si báječně rozumí.**

Letos je totiž spojí velká mise: **Objevování cizí planety!**

Těšíme se na všechny holky a kluky, které baví nebo teprve objevují moderní kutilství!

Letos se nám podařilo otevřít více termínů, nově připravit celotáborové téma a posunout aktivity zase o kousek dál, aby děti nejen bavily, ale i rozvíjely jejich dovednosti a myšlení. Můžete se přesvědčit sami na našich nových webovkách, co vy na to? <https://makemore.cz/maker-tabory/>

Pavel Šrytr, hlavní vedoucí Maker táborů
tabory@makemore.cz

**Make more, s.r.o.
Partyzánská 18/23
170 00 Praha 7**

Zimní QRP závod - Mlha přede mnou, mlha za mnou

Každý rok hledám o Zimním QRP závodě nějaký sjednocující rys. Letos to byla mlha. **Mlha tu hustší, tu řidší, ale na všech fotkách ze závodu znemožňující vidět okolí.** Zato jenom stopy po sněhu. Není divu, kolem závodu byly teploty až 14 °C. Nepříjemný byl jen předchozí déšť, který vše proměnil v bažinu.

Co se týče podmínek šíření, tak bída, bída, bída. Podívejte se na grafické zobrazení, kam se kdo dovolal ►

Na 432 MHz je to uvnitř naší kotliny, přičemž sem-tam vyráží chlup někam do dále. Když jsem se podíval na TOP 10 spojení, tak jsem otevřel pusu a kroutil hlavou. **Plných 6 z 10 nejdelších spojení v závodě bylo Jana Dohnálka OK1JD!** V jeho případě to nebylo výkonem ani anténami, prostě zvolil správné stanoviště. Volba vysílat z Velké Deštné byla vykoupena námahou vynést vše potřebné na zádech, ale **odskok v bodovém hodnocení – bezmála dvojnásobek vůči druhé stanici v pořadí – je úžasný.** Letos si pochvaloval, že se tak nenadřel s věcmi, protože se mu podařilo uhranout kamaráda coby šerpu.

Mlha přede mnou, mlha za mnou. Honza OK1JD na kótě Velká Deštná 1115 m n.m.

Na dvoumetru (pásmo 144 MHz) to bylo trochu jiné, alespoň trochu otevřený směr byl do Bavorska. **Třešničkou bylo několik ssb spojení přes 700 km s Rinem I4GHG/6.** Ten byl zcela unesený z toho, jaká zařízení byla na naší straně. Občas o víkendech vyráží se zařízením na kopec a tentokrát se trefil do Winter BBT Contestu a našeho Zimního QRP závodu. **Honza OK1JD má „jenom“ 4 z 10 nejdelších spojení. Opět skoro dvojnásobek bodů vůči druhé stanici v pořadí.** A to si stěžoval, že to moc nešlo, že volal spoustu DL a nic. Jenže ti Němci měli minimálně desetnásobně větší výkon, tak není divu, že to naše švitoření přeslechli. Takže opět v Holicích vyfasuje plnou náruč keramických huhuláků. Naprosto a zcela zaslouženě. Podařilo se mu být ve správnou dobu na správném místě.

Vyhodnocování mi zjednodušil **online deník MOONlog od Radka OK2VBZ.** Celá třetina došlých deníků byla jím vytvořená. Do pozadí ustoupil rovněž online deník KJTlog. Papírový nedorazil ani jeden.

Letos byl mírný pokles závodníků. Pozoruji, že jak stárneme, tak už si hodně hamů netroufá vyrazit v nečas na kopec a jen od krbu alespoň rozdává body.

Zimní QRP závod na VKV je za námi, čeká nás Letní QRP závod na VKV. To už na kopcích nebude tak krušno.

Miroslav Bečev, OK1DOM, ok1dom@seznam.cz

Minimalistický quad Miroslava Oškrobaného, OK1JEH

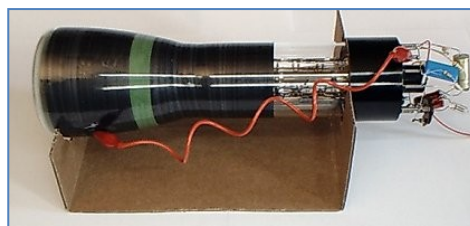
Antonín Benek, OK2VMC točil anténou rukou vystrčenou z okénka auta. Rychlé, přesné, nulová spotřeba proudu

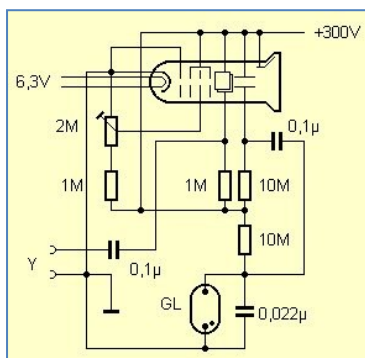
Osamělý muž na kopci: Jan Sůsa, OK1GSB. Spartánské vybavení: homodomo 4/5 el DK7ZB s ráhnem z turistické hůlky, jako stožár teleskopický prut z Decathlonu, lambda/2 úsek RG6 75 Ω koaxu, blízky (nejen) TV vysílač překvapivě nevadil...

Katodová trubice

Každý, kdo si pořídí starou osciloskopickou trubici, ji bude chtít alespoň jednou použít k jejímu zamýšlenému účelu. Stačí jen správné napětí na správných svorkách. Umístění jednotlivých urychlovacích elektrod a vychylovacích desek na základně lze snadno určit pohledem dovnitř. Tento experiment je proto možný, i když, jako v tomto případě, již není čitelné typové označení.

Pokud víte, kde je připojeno žhavení, katoda, všechny mřížky, vychylovací desky a anoda, můžete si sestavit osciloskop. Nejjednodušší obvod je znázorněn zde. Vstup Y přes kondenzátor na jedné ze dvou destiček Y, vychylování X pomocí klopného obvodu s doutnavkou, řízení zaostřování – to je vše, co osciloskop nabízí.

Vychýlovací oscilátor indukuje svou aktivitu slabým blikáním doutnavky. Kdykoli se paralelní kondenzátor nabije na zapalovací napětí, vybijí se krátkým proudovým impulsem. Tím se snadno vygeneruje potřebné pilovité napětí pro vychýlení osy X. 300 V není příliš mnoho, takže by se neměl očekávat velký jas. Několik voltů navíc na anodě by znamenalo obrovský rozdíl, protože původní napětí bylo kolem 2 kV. Katodový paprsek však lze dobře zaostřit i při provozním napětí pouhých 300 V.

Nyní stačí jen přivést signální napětí na vstup Y a elektronka si okamžitě zapamatuje svůj účel. Je pravda, že citlivost, linearita, velikost obrazu, šířka pásma, spouštění – stále je co zlepšovat. Cílem však bylo dosáhnout požadovaného výsledku s co nejmenším úsilím.

Burkhard Kainka, DK7JD, <https://www.b-kainka.de/bastel0.htm> b.kainka@t-online.de

Krátká výkladová videa

na téma zvuk, obraz, digitalizace, přenos, zobrazení, reprodukce a mnoho dalších najdete na <https://m.youtube.com/@teressnovak> Vlastimil Píč, OK3VP, v.pic@seznam.cz

Výsledky Minitestíku z HK 443

Pyramida

6 + 3 + 1 = 10 koulí. Správně odpověděli: Jan Košík OK1HIL, Jindřich Světlý (15), Jan Novák.

Náš Minitestík

Náš Minitestík Délka vodiče při teplotě $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ je 130 m a při každém zvýšení teploty o $1\text{ }^{\circ}\text{C}$ se délka zvětší o $0,15\text{ mm}$ na 1 m délky vodiče. Určete funkci, která vyjadřuje celkovou délku vodiče jako funkci teploty. Jaká je délka tohoto vodiče při teplotě $-37\text{ }^{\circ}\text{C}$?

Námět: <https://www.hackmath.net/cz/>

Řešení posílejte **nejpozději ve čtvrtek**, výhradně na dpx@seznam.cz Řešitelé mladší jak 18 let, uveďte svůj věk.

Ždibec moudra na závěr

Benjamin Disraeli

Život je příliš krátký na to, abychom byli malí.

HAM je mezinárodně používaný pojem pro radioamatéra

Toto číslo vyšlo 21. února 2026

HAMÍK je tedy mladý, začínající, budoucí radioamatér

Vychází každou sobotu v 00:00 h

HAMÍKŮV KOUTEK je určen pro vedoucí a členy elektro - radio - robo kroužků, jejich učitele, rodinné kluby, rodiče, prarodiče a všechny příznivce práce s mládeží.

Všechna předchozí čísla HK, adresy kroužků, stavební návody a mnoho dalšího najdete na <https://www.hamik.cz/>

© Petr Prause, OK1DPX, redakce HAMÍK, Čechovská 59, 261 01 Příbram, tel. 728 861 496, dpx@seznam.cz